Худик Наталія,
студентка групи РКм-51

АУДИТ ПРЯМИХ МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Аудит набуває нового значення, адже аудитор не обмежується підтвердженням фінансової звітності, а розробляє основу для впровадження систем управління підприємством з метою підвищення його конкурентоспроможності, поліпшення фінансового стану та платоспроможності. Важливе значення при цьому мають заходи щодо скорочення матеріальних витрат, оскільки саме ця стаття займає найбільшу питому вагу у собівартості продукції (робіт, послуг) на вітчизняних підприємствах.

Вивченням питань, пов'язаних з організацією та методикою аудиту прямих матеріальних витрат та виробничих витрат в цілому, займалось багато вітчизняних та зарубіжних авторів. Так, Савченко В. вивчав джерела інформації, нормативно-правового забезпечення обліку та особливості методики аудиту матеріальних витрат [4], Іванова Н. та Ролінський О. розглядали мету, предмет та завдання аудиту виробничої діяльності [1], але вказані автори не звертали особливої уваги на розробку та подальшу реалізацію пропозицій та рекомендацій аудитора щодо створення ефективної системи управління матеріальними витратами та процесами виробництва. Просвєтов Г. присвятив свою увагу формуванню центрів затрат, а також розподілу затрат на постійні та змінні для проведення аналізу беззбитковості [3], Ковтун С. вивчав особливості складання бюджету виробництва та бюджету прямих матеріальних затрат [2], Серебренніков Г. досліджував особливості управлінського обліку, планування затрат та калькулювання собівартості, а також прийняття рішень щодо вибору бази розподілу непрямих затрат. Проте автори, котрі досліджували особливості побудови системи управління затратами, не достатньо повно розглядали методику та організацію аудиту прямих матеріальних витрат. Таким чином, комплекс питань, пов'язаний з роллю та функціями аудитора в процесі створення системи управління матеріальними затратами залишається нерозкритим, що обумовлює актуальність порушеної теми.

Для вивчення особливостей проведення аудиторської перевірки та розробки рекомендацій щодо формування на підприємстві адаптивної системи управління матеріальними затратами в умовах фінансової кризи необхідно вирішити наступні завдання: розкрити сутність,

мету та основні задачі аудиту матеріальних витрат; розробити стратегію аудиту та рекомендації щодо впровадження ефективної системи управління матеріальними витратами на основі аналізу зарубіжного досвіду.

Метою аудиту матеріальних витрат є підтвердження достовірності облікової інформації, а також розробка заходів щодо скорочення та оптимізації витрат [1, с. 144]. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі задачі:

- ознайомлення з технологічною картою щодо номенклатури та кількості запасів, необхідних для виготовлення продукції (виконання робіт, послуг);
- вивчення облікової політики щодо методу оцінки вибуття запасів, робочого плану рахунків для обліку матеріальних витрат, норм природного убутку та ін., перевірка правильності документального оформлення матеріальних витрат;
- підтвердження обґрунтованості включення окремих матеріальних витрат до собівартості кожного виду продукції (робіт, послуг) та до загальновиробничих витрат;
- обґрунтування економічної доцільності обраного методу оцінки вибуття запасів;
- перевірка правильності розрахунку вартості запасів, що вибули у виробництво;
- перевірка розрахунку норм природного убутку запасів та встановлення обґрунтованості списання таких затрат на собівартість окремих видів продукції чи включення до складу загальновиробничих витрат; вивчення розташування складських приміщень та виробничих цехів та обґрунтування економічної доцільності такої географії;
- підтвердження даних облікових регістрів та звітності відносно матеріальних витрат;
- розробка рекомендацій щодо скорочення матеріальних витрат.

На підставі наведених задач аудитор складає стратегію аудиту, яка наведена в таблиці 1.

На першому етапі проведення аудиту матеріальних затрат аудитор ознайомлюється зі специфікою технології та особливостями організації процесів виробництва. Вивчення технологічної карти дозволяє аудитору дізнатись про номенклатуру та обсяги запасів, що необхідні для виготовлення продукції (робіт, послуг).

Таблиця 1

Стратегія аудиту матеріальних затрат

№	Вид робіт	Перелік аудиторських процедур	Джерело інформації
1.	Вивчення особливостей організації виробництва та технологічного процесу	Ознайомлення: з обсягом та номенк-латурою виробничих запасів.	Технологічна карта, галузеві нормативи
2.	Вивчення облікової політики щодо обліку	Ознайомлення: з методом оцінки вибуття запасів; з нормами природного убутку; зі складом та структурою матеріальних затрат.	Облікова політика
3.	Вивчення графіку документообігу з обліку	Встановлення порядку проходження документів, строків та відповідальних осіб; ознайомлення зі специфічними документами.	Графік документообігу, облікові номенклатури, оперограмитаін.
4.	Перевірка правильності документального оформлення	Проведення формальної, нормативно-правової, арифметичної перевірки; сканування однотипних первинних документів	Лімітно-забірні картки, накладні-вимоги на відпуск
5.	Підтвердження обґрунтованості включення окремих матеріальних затрат до собівартості кожного виду продукції	Встановлення обґрунтованості включення матеріальних затрат проведення контрольного запуску сировини у виробництво; перевірка розрахунку норм природного убутку запасів тощо.	Технологічна карта, лімітно-забірні картки, накладні-вимоги на відпуск матеріалів,
6.	Підтвердження правильності визначення вартості запасів, що вибули у виробництво	Арифметична перевірка вартості вибулих запасів відповідно до обраного методу вибуття, а також номенклатури та кількості таких запасів.	Лімітно-забірні картки, накладні-вимоги на відпуск матеріалів.
7.	Підтвердження даних облікових регістрів та фінансової звітності відносно матеріальних витрат	Підтвердження тотожності даних аналітичного та синтетичного обліку матеріальних витрат даним фінансової звітності	Журнал 5,5А, відомість 5.1., планова каль-куляція, фактична калькуляція, Звіт про фінансові результати
8.	Розробка рекомендацій щодо вдосконалення обліку та управління матеріальними витратами	Обґрунтування економічної доцільності обраного методу оцінки вибуття запасів тощо	Технологічна картка

Наступним кроком є ознайомлення з обліковою політикою підприємства. Аудитор вивчає класифікацію виробничих витрат, обраний метод оцінки вибуття запасів, робочий план рахунків з обліку матеріальних витрат та ін. На основі аналізу класифікації виробничих витрат всі матеріальні витрати розподіляються на ті, що підлягають ско-

роченню та на ті, що скоротити неможна. При розробці заходів щодо скорочення матеріальних витрат необхідно розглядати лише витрати, що підлягають скороченню. Далі аудитор вивчає існуючий графік документообігу. Основну увагу необхідно звертати на порядок та послідовність проходження первинних документів, строків та відповідальних осіб. Аудитор також вивчає економічну доцільність існуючого графіку документообігу. Важливим етапом в ході перевірки прямих матеріальних витрат є встановлення обґрунтованості їх включення до собівартості окремих видів продукції (робіт, послуг) та до складу загальновиробничих витрат. Аудитор звіряє фактично відпущені матеріальні запаси з нормативною потребою за номенклатурою, кількістю та вартістю, перевіряє правильність застосування обраного методу оцінки вибуття запасів та підтверджує вартість відпущених у виробництво матеріальних запасів. За результатами перевірки мають бути розроблені рекомендації щодо скорочення матеріальних витрат, оптимізації їх обліку та заходів щодо організації адаптивної системи управління матеріальними затратами в собівартості продукції (робіт, послуг). Основними критеріями ефективності заходів щодо оптимізації матеріальних затрат є: прискорення документообігу з обліку матеріальних затрат; вибір економічно обґрунтованого методу вибуття запасів; скорочення часу на транспортування запасів від складських приміщень до виробничих; скорочення втрат матеріалів понад норм природного убутку; відсутність залежаних запасів.

Таким чином, аудит матеріальних витрат дозволяє підготувати грунт для впровадження на підприємстві ефективного механізму для скорочення витрат і, як наслідок, підвищення конкурентоспроможності продукції (робіт, послуг).

Список використаних джерел:

1. Іванова, Н. А. Організація і методика аудиту: навч. посів. / Н. А. Іванова, О. В. Ралінський. – К.: Центр учбової літератури, 2011.. -216 с.
2. Ковтун, С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або Як ефективно управляти фінансами / С. Ковтун. – Х.: Фактор, 2010.-340с.
3. Просветов, Г. И. ФинансовьШ менеджмент: учебно-методическое пособие / Г. И. Просветов. – М.: Изд-во РДЛ, 2011.-376 с.
4. Савченко, В. Я. Аудит: навч. посіб./В. Я. Савченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 322 с.

Науковий керівник: к.е.н., професор Мех Я. В.